

Status på alkohol og narkotika situationen i Island 2010.

Alkohol

Totalkonsumtion: ifølge salgstal fra monoopolet er totalfoburget stiget de sidste år, fra 6,14L 2000 til 7,53L af ren alkohol pr. indbygger over 15 år. Efter året 2007 har Statistic Iceland ikke mere tal. Efter krisen har Staten øget alkoholskatten markant og har priserne stiget med ca. 57% fra starten af 2008.

De unge: ifølge ESPAD 2007 ligger de unge islændinge relativt lavt i alkoholkonsumtionen.

- 56% af de 15-16-årige har drukket alkohol indenfor seneste år,
- ? % har været fulde indenfor seneste år (data not available or uncertain)
- 31% drukket alkohol indenfor seneste måned og
- ?% har været fulde indenfor seneste måned (data not available or uncertain)

Alkoholforbruget bland unge viser en faldende tendens men dem som drikket drykker mere.

Undersøgelse fra 2007 i gymnasiet viser at 62,4% har været fulde en gang eller oftere indenfor seneste måned. Har faldet fra 65,8% året 2000. En kraftig stigning er bla unge efter de i gymnasiet. Undersøgelse blandt samme studerende i 10.klasse i foråret og samme studerende i efteråret i gymnasiet viser en stigning af antal studerende som har været fulde sidste måneden fra 19,9% til 47,7%.

Narkotika

Blandt *de 15-16-årige* (ESPAD 07) er:

9% har brugt *cannabis* nogensinde,

3% har brugt *cannabis* indenfor seneste måned,

5% har brugt *andre stoffer* end *cannabis* nogensinde (livstidsprævalens).

Blandt *de 16-(24)-årige* er:

livstidsprævalens for *cannabis* 18,3%, undersøgelse fra gymnasiet. Faldet fra 22,8% året 2000. Har ikke samlet data for brug af andre stoffer men 2,8% drenge og 2,7% piger under 18 år siger at de har eksperimenteret med andre stoffer. 12,2% drenge og 8,3% piger 18+ siger det samme. Ifølge rapporten er der flere og flere unge i gymnasiet som ikke bruger stoffer, har stiget fra 76,1% året 2000 til 80,2% året 2007. Der har dog været stigning i brug af amfetamin, mest bland 18+.

(<http://www.espad.is> og <http://www.hr.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=12018>)

Problemudvikling

Alkohol

I 2008 var den alkoholrelaterede dødelighed på 11 dødsfald årligt (baseret på diagnoser efter ICD-10). 5 af disse dødsfald skyldes alkoholrelateret skrumpelever. Situationen har været relativt stabil med en kraftig stigning året 2006 men faldet igen. Uheldige dødsfald på grund af alkohol i årene 2000-2008 er registeret 6 dødsfald.

Der er ikke registeret alkoholrelaterede dødsfald i perioden 2000-2008 blandt 15-29-årige.

Narkotika

Registeret dødsfald på grund af misbrug af stoffer eller medicin er meget lav: 8 narkotikarelaterede dødsfald er registeret i årene 2000 – 2008. Dødsfald registeret som uheld er også lave, eller 23 i årene 2000-2008 (begge køn).

I 2008 var det i alt 1584 sygehuskontakter pga. intoksikationer/ forgiftninger med stoffer, der har været en stigende tendens i forgiftningerne siden 2005. En tredjedel af forgiftningerne er relateret til blandingsmisbrug.

Organisation af det forebyggende arbejde

Det forebyggende arbejde er mest bygget på forskellige projekter som drives af f.eks. NGO's, skolerne og kommunerne men koordineringen skal være fra Lydheilsustod. Ifølge loven om Lydheilsustod skal instituttet have ansvar for koordinering af det forebyggende arbejde. Udover det har instituttet ansvar for inddataindsamling og spredning af data og strategier til regeringen, kommunerne, NGO's, skolerne og andre relevante institutioner. Kommunerne skal også sørge for forebyggende arbejde og behandlingstilbud. Skolerne er meget selvstændige i forhold til forebyggelse og strategier. Der findes lovværk om alkohol og narkotika også Helseplan til 2010 med målsætninger. I helseplanen er dog ingen handlingsplan. Planen revideres nu til næste 10 år.

Finansiering af det forebyggende arbejde

Stør del af det forebyggende arbejde finansieres fra Forebyggelsesfondet. Fondet opstår af 1% af alkoholskatten. Det forebyggende arbejde finansieres primært af staten (uddeling af penge fra Forebyggelsesfondet til frivillige organisationer eller andre institutioner) og af kommunerne. Der findes ikke samlet opgørelse over hvor meget der bruges til misbrugsforebyggelse. Der uddeles stor sum af penge en gang om året til diverse projekter inkluderet forskningsprojekter. Der skal sendes ansøgninger og alkohol og narkotikarådet gennemgår ansøgningerne i samarbejde med projektleder på Lydheilsustod. Det er så helseministeren som uddeler pengene i samarbejde med Lydheilsustod. I år blev der uddelt ca. 3.mdk (470.000€) til forskellige indsatser på det forebyggende område.

Frivillig-organisationer, stiftelser

Der findes en nogle store (mellem) private eller NGO-aktører på narkotikaområdet i Island. En samlet paraplyorganisation, 19 adskillige organisationer arbejder sammen på forebyggende indsatser.

På behandlingsfeltet findes der 3 store behandlingsinstitutioner, SAA, Hladgerdarkot og Krisuvik. Udover det er foregår behandling på den psykiske afdeling på rigshospitalet.

Aktuelle aktiviteter indenfor forebyggelse

Alkohol

En ny websida og kurser i motiverende samtale er blevet oprettet. Fokus på sundhedspersonal og andre som arbejder med alkohol.

Der arbejdes på revidering af alkoholloven, især på paragrafen om markedsføring af alkohol (opstramning af forbud mod reklammer).

Narkotika

Helårs oplysnings kampagne mod cannabis sammen med NGO's som slutter med national forum i kommunerne.

Nye initiativer

Har igansætt Heilsueflandi skoli (helsefremjende skole) både folke- og gymnasier. Den bygger på WHO's concept om helsefremjende arbejde i skolerne som gerne skulle føre til mindre risikoadfærd og øget velfærd. Fokuset er på klimaet i skolerne og at de laver stævne og handlingsplaner.

Et projekt som ligner Ansvarlig alkohol servering er sat igang i Reykjavik og der er sat igang arbejdsgruppe som skal arbejde på at få mere overblik over statusen samtidigt skal der arbejdes på utbildningstilbud for ansatte på restauranter. Det er samarbejdsprojekt mellem Lydheilsustod, Reykjavik, policen, branchen og skadestuens modtagning for seksuel overgrep. Der har været alvorlige sager om vold og voldtægter de sidste par år som er tilknyttet nattelivet.

Lydheilsustod (Institute for folkehelsa) og Landlæknir (Directorate of health) skal slås sammen i et institut til næste år. Det vil får håbentligt styrke det forebyggende arbejde.